

CÂTEVA PIESE SCULPTURALE ȘI EPIGRAFICE AFLATE LA MUZEUL OLTENIEI, CRAIOVA¹

de DOREL BONDOC

Articolul prezintă câteva **piese sculpturale și epigrafice** inedite din Muzeul Olteniei, Craiova.

În Muzeul Olteniei Craiova se află depozitate câteva monumente sculpturale și epigrafice, care vor fi prezentate și comentate în continuare.

1. Sucidava (Celei, oraș Corabia, jud. Olt): fragment dintr-un grup statuar de piatră. Mi-a fost cedat în anul 1991 de Flaviu Dunărețu din comuna Celei, cu mențiunea că a fost găsit în perimetrul cetății romano-bizantine, fără alte amănunte.

În partea superioară se disting pe jumătate membrele anterioare ale unui animal, cel mai probabil taur. În partea de sus a picioarelor, precum și în părțile laterale grupul statuar este distrus. Sub reprezentare se păstrează fragmentar o inscripție (trei rânduri).

Dimensiuni: 0,1 × 0,038 × 0,088 m. Înălțimea literelor este de 0,009–0,013 m. Muzeul Olteniei, inv. I 47805 (fig. 1/1).

.....
... *liti (centurio) [leg(ionis)]* .....
... *NIH* .....
... *HTF* .....

Este posibil să fie vorba de un centurion al legiunii V Macedonica din perioada post-aureliană, știut fiind faptul că această unitate militară avea la Sucidava o prefectură². Starea actuală a fragmentului permite enunțarea mai multor ipoteze asupra formei inițiale a grupului statuar din care făcea parte, precum și a scopului pentru care a fost realizat. În primul rând al inscripției s-ar putea citi numele centurionului: fie Domitius, fie Heraclitus. Este cel de-al treilea centurion cunoscut la Sucidava, după Probus³ și Ceselinus⁴.

¹ Menționez aici pe cei care m-au ajutat la întocmirea acestui material. Sugestii utile mi-a făcut domnul Dan Bălțeanu, cercetător la Institutul de Cercetări Socio-Umane, Craiova, pentru lectura numerelor 1 și 5, iar desenele au fost executate de domnișoara Mihaela Pena, studentă a Facultății de Litere și Istorie a Universității din Craiova. Ambilor, sincere mulțumiri.

² *Notitia Dignitatum* XLII, 39.

³ IDR II, p. 111, nr. 201.

⁴ IDR II, p. 113, nr. 205.

Inscripția întregeste informațiile despre calitatea militarilor sucidavenși, în cazul în care ea nu provine de la sudul Dunării.

2. Tencănau (com. Sălcuța, jud. Dolj): fragment de stelă funerară din piatră albă. A fost adus la Muzeul Olteniei în anul 1930. Nu a beneficiat până acum de o descriere amănunțită într-o publicație de specialitate, numai D. Tudor îl amintește în treacăt⁵. Fragmentul reprezintă o porțiune din partea stângă de sus a unei stele funerare. Chenarul este decorat cu un vrej de iederă care este înrămat, apoi urmează curpenul viței de vie cu struguri, mai bogat în partea de sus. Lățimea totală a chenarului este de 0,84 m. Dincolo de chenarul cu reprezentări vegetale, fragmentul de stelă funerară este frânt. O prelungire a sa este vizibilă în partea stângă și sugerează că monumentul trebuie să se fi continuat măcar în această direcție. Din câmpul inscripției s-a păstrat o porțiune lată de 0,054 m, care din păcate nu are nici o literă. Ținând seama de mărimea chenarului păstrat, se poate trage concluzia că stela funerară de la Tencănau trebuie să fi avut dimensiuni mari și poate va fi aparținut unui individ înstărit. Monedele romane descoperite aici ar putea constitui un element de datare a acestei stele. Până la publicarea lor, ea se datează larg în secolele II–III.

Dimensiuni: 1,01 × 0,95 × 0,1 m. Muzeul Olteniei, inv. I 5575/12543 (fig. 1/2).

3. Aquae (Cioroiu Nou, com. Cioroiși, jud. Dolj): fragment de monument de piatră descoperit în anul 1938. Dimensiuni: 0,265 × 0,019 × 0,1 m. Literele au o înălțime de 0,053–0,057 m. Muzeul Olteniei, inv. I 5594 (fig. 1/6).

.....
 ..... [leg(ionis)] IIII Fl(aviae). .....

Nu există dovezi epigrafice despre prezența vreunei garnizoane militare la Aquae. În acest caz avem de-a face cu un veteran ce servise în cadrul legiunii IV Flavia, iar după lăsarea la vatră se retrăsese în importanta așezare romană de aici.

4. Loc necunoscut: plăcuță de marmură spartă în două bucăți (acum lipite), descoperită în colecțiile Muzeului Olteniei. Cu toate eforturile noastre de a depista locul de unde provine această plăcuță, acesta a rămas necunoscut. Marmura din care este confecționată plăcuța este de o calitate mai slabă, iar două dintre cele patru laturi ale sale sunt mai ascuțite, de unde ideea că a fost folosită ulterior drept piatră de ascuțit. În starea actuală sunt vizibile trei rânduri fragmentare. Dimensiuni: 0,154 × 0,133 × 0,018 m; literele au o înălțime de 0,04 m. Muzeul Olteniei, inv. I 47804 (fig. 1/7).

.....
 ....e(gregius) v(ir). ..
 ....CTTVO. ....
 ....TU. ....

⁵ OR⁴, p. 225.

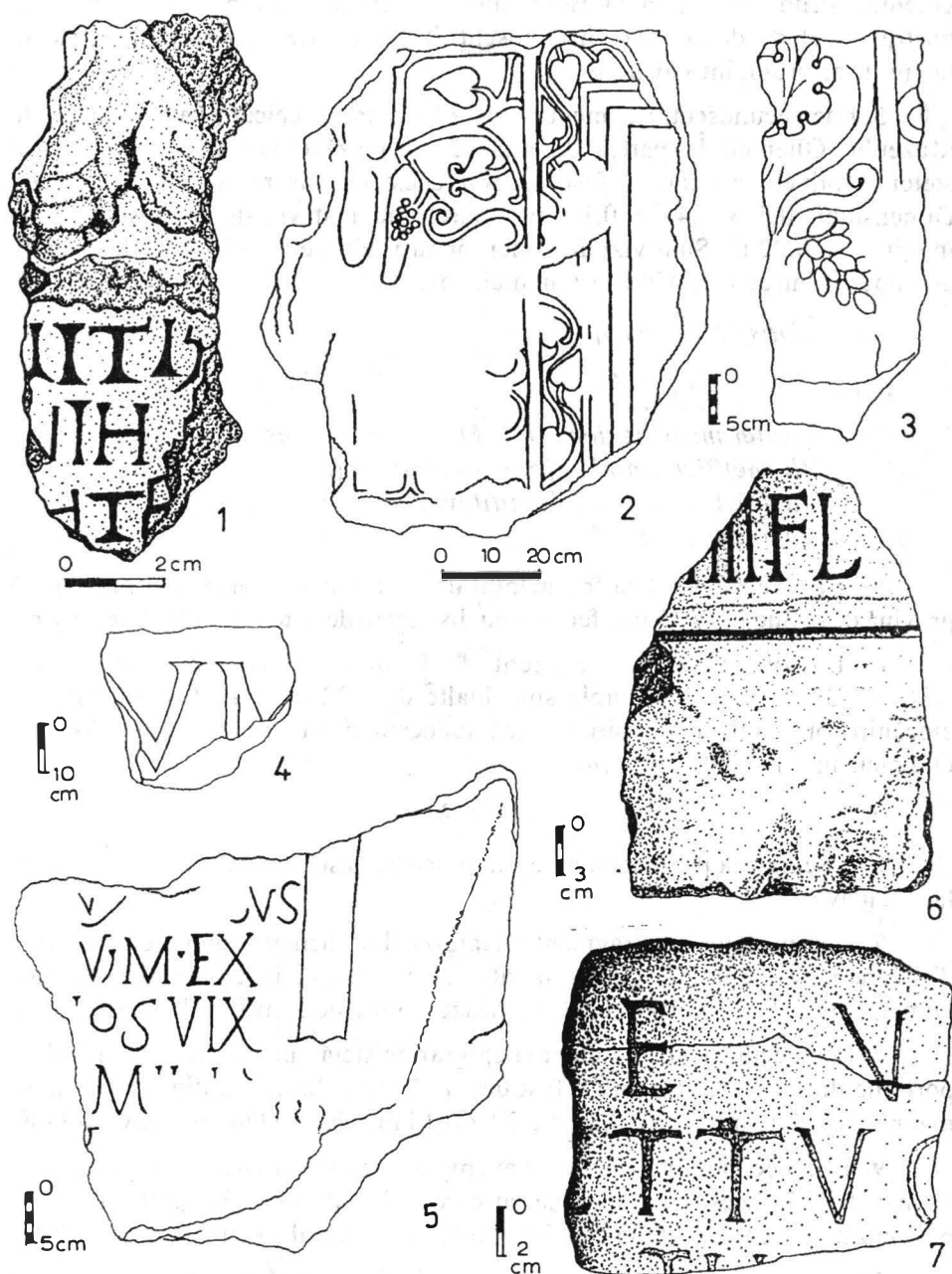

Fig. 1. Muzeul Olteniei, Craiova. Piese sculpturale și epigrafice.

Avem de-a face cu a doua mențiune a unui *vir egregius* din regiunea Olteniei. Prima se referă la Herennius Gemellinus⁶, având, ca și în cazul nostru, locul de descoperire necunoscut. Titlul de *vir egregius* desemna un membru al ordinului cavalerilor.

5. Loc necunoscut: fragment de stelă funerară de calcar aflată în colecțiile Muzeului Olteniei. În partea dreaptă se păstrează o porțiune din chenarul stelei. Motivele cu care a fost decorat acest chenar nu se mai păstrează. Dimensiuni: 0,5 × 0,43 × 0,11 m. Literele au fost vopsite în roșu și au o înălțime de 0,02 m. Sunt vizibile cinci rânduri, ultimele două fiind deteriorate aproape în întregime. Muzeul Olteniei, inv. I 47803 (fig. 1/5).

[D(is) M(anibus)]

.....
 .....
 .....
 [vet(eranus) l(egionis)] V M(acedonicae) ex
 [b(ene)ff(iciario)(?) c]o(n)s(ularis) vix(it)
 [an(nis). . . . .] mil(itavit)
 [an(nis). . . .]

Este foarte probabil ca fragmentul de stelă funerară prezentat mai sus să provină de la Sucidava. Din nefericire nu dispunem de date concrete în acest sens.

6. Loc necunoscut: fragment de lespede de calcar. Dimensiuni: 0,36 × 0,33 × 0,13 m. Literele sunt înalte de 0,22 m și au fost săpate prin ciocănire probabil cu un piron, dacă judecăm după urmele lăsate. Muzeul Olteniei, inv. I 47807 (fig. 1/4).

[L] V M

Ca și epigrafa prezentată anterior și aceasta este posibil să provină tot de la Sucidava.

7. Loc necunoscut: fragment anepigraf din chenarul unei stele funerare din calcar. Decorul este curpenul viței de vie bogat în ciorchini și frunze. Dimensiuni: 0,39 × 0,16 × 0,13 m. Muzeul Olteniei, inv. I 47808 (fig. 1/3).

8. Loc necunoscut: fragment anepigraf de stelă din calcar. Este vizibilă o porțiune din chenarul cu care a fost decorată stela. Motivele din chenar nu se mai păstrează. Dimensiuni: 0,35 × 0,32 × 0,13 m. Muzeul Olteniei, inv. I 47809.

9. Loc necunoscut: fragment anepigraf de stelă funerară din calcar cu chenar. Nici în acest caz motivele cu care a fost decorat chenarul nu se mai păstrează. Dimensiuni: 0,45 × 0,35 × 0,13 m. Muzeul Olteniei, inv. I 47810.

10. Loc necunoscut: fragment anepigraf de stelă funerară din calcar. Dimensiuni: 0,4 × 0,28 × 0,11 m. Muzeul Olteniei, inv. I 47811.

⁶ IDR II, p. 247, nr. 640.

11. Loc necunoscut: fragment anepigraful de stea funerară din calcar cu chenar. Decorul și inscripția sunt șterse. Dimensiuni: 0,8 × 0,63 × 0,15 m. Muzeul Olteniei, inv. I 47812.

Acestea sunt cele câteva monumente sculpturale și epigrafice pe care le-am aflat în colecțiile Muzeului Olteniei. Majoritatea sunt lucrate din calcar „de Vrața” adus din sudul Dunării. Disparația câtorva dintre arheologii olteni⁷ a făcut ca multe dintre locurile unde au fost descoperite aceste monumente să fie uitate. Am procedat la publicarea acestora pentru introducerea lor în circuitul științific.

SOME SCULPTURAL AND EPIGRAPHICAL PIECES IN THE MUSEUM OF OLTENIA, CRAIOVA

ABSTRACT

The paper deals with eleven funeral monuments, both epigraphical and nonepigraphical, from the collections of the places of origin are known for only three of them (nos. 1, 2, 3 = Sucidava, Tencănu, Aquae), while two are presumed to have been discovered at Sucidava (nos. 5, 6).

EXPLANATION OF THE FIGURE

Fig. 1. Museum of Oltenia, Craiova. Some sculptural and epigraphical pieces.

⁷ Amintim aici pe Corneliu Mărgărit Tăulea și pe Octavian Toropu.

